

VAPPUMUISTO VUODELTA 1918

LI vihdoinkin saapunut kevät. Tuuli suhisi ilmassa. Purot polisi laaksojen uomissa, jota säästi tykkien ilmaa tärisyttävä jyllinä, kuularuiskujen papatus ja kiväärien epätasainen rätinä. Tätä kuolon ja tuhon konserttia olimme jo saaneet kuulla parisen viikkoa lakkaamatta yötä ja päivää taistellesamme ylivoimaista vihollista vastaan. Etelästä oli nimittäin saapunut suomalais-lahtarien apuna saksalaisia, joiden edellä olimme pakoitetut hiljalleen perääntymään H:n asemalle lähellä Lahden kaupunkia. Taistelumme olisi vielä jatkunut jonkun aikaa, sillä intoa ja uhraantuvaisuutta ei pojiltamme puuttunut, vaan mikä pahinta loppui meiltä ammuksot tykeistämme, joten nuo meidän "suurpuhujamme" olivat pakoitetut vaikenemaan. Vihollisen Lentokoneet ja tykistö sai näin ollen tilaisuuden tehdä hävitystä riveissämme mielin määrinsä.

Vihdoin 30 p. huhtikuuta päätti ylipäälliköt, ei pelosta eikä epätoivosta, vaan säästääkseen joukkojamme varmasta tuhosta, että illalla on joukot kerättävä kokoon ja siirryttävä. Illalla oli ketjut vedetty pois asemiltaan ja kiireesti järjestetyt riveihin. Kello II iltasella lähdettiin V:n kylää kohti H:n pitäjässä. Yö oli kolea ja pilvinen. Matkamme oli hidasta, sillä tie oli täynnä kuormia, hevosia, kärryjä ja kaikenlaisia vaikeuksia. Oli uupuneita vaimoja, lapsia ja vanhuksia pitkien matkojen takaa, joiden kasvoilla oli tuskaa ja epätoivoa. Heidän oli täytyntä jättää kotinsa, sillä siellä heitä uhkasi kuolema. Suomen porvarit olivat uhanneet surmata työlläiset aina rintalapsiin saakka ja sen he sängen huolellisesti täyttivätkin.

Saavuimme lähelle V:n kylää, Siellä oli Työväentalo ja Nuorisoseuratalo lähellä toisiaan. Ja joukkojamme levähtäessä pistäysin sisälle, koska tiesin, että siellä oli väliakainen Sairaalamme. Se näky oli kammottavan hirveä mitä siellä näin. Koko avaran salin lattia oli täynnä haavoittuneita ja kuolevia tovereitani. Tuskaa ja valitusta. Kuolevien viimeisiä korahduksia... Muutamit Punikkityttöme häärivät minkä suinkin ehtivät auttaen ja hoitaen onnettomia kuin hyvät Hengettäret omasta uupumuksestaan välittämättä. Kysästyessäni eräältä työstä heidän tilaansa, vastasi tuo hento tyttö itkusilmin: "Olemme kovin uupuneita, vaan vielä jotenkin toimeentulisimme, jos meillä olisi vain ruokaa" Ja nuo onnettomat tarvitsisivat myöskin ruokaa." Otin selkäreppuni jossa minulla oli vähän ruokaa. Ja'oin sen tytöille ja jätin katkerin mielin hyvästit. Lähtiessäni kirosin sydämmessäni nykyistä järjestelmää ja sen verenhimoisia pyyteitä, joilla ei ole rajoja. Aamupäivällä saapui joukkomme V:n kylään ja jokapuolilta saapui sinne suurempia ja pienempiä joukkojamme mukanaan vaimoja ja lapsia kuormineen ja aseineen.

Soittokunta soitti Kansainvälistä ja Marseljeesia y.m., juolahti mieleeni että nythän on Vappu tuo kansainvälinen köyhälistön suurisunnuntai, joka toi mieleeni menneiltä ajoilta kauniita muistoja. Olinhan ollut mukana niin monilla paikkakunnilla edellis vuosina juhlimassa ja nyt tänäpäivänä vihollisen ympäröimänä, jonka tykit ja aseet jyrisi parasta aikaa ja katkoi toverieni elämänlankoja. Näitä miettiessäni kuului huuto: Tuolla on kokous. Tulkaa sinne kaikki! Saavuin paikalle. Toiset vaati, että taistellaan viimeiseen mieheen oikeutemme puolesta. Toiset taas olivat sitä mieltä että on antauduttava, sillä lapset ja vaimot joutuvat viattomina surmansuuhun. Ja tämä jälkimmäinen puoli voitti. Nyt valittiin yksi jokaisesta joukko-osasta sovintoa hieromaan vihollisen kanssa. Allekirjoittanutkin joutui yhdeksi valituista. Panin vastalauseeni valintani johdosta, sillä perusteella, että tuskin porvarien kanssa saamme mitään sovintoa aikaan ja tuskinpa se meitä ottaa huomioonkaan. Ja niinhän se kävi. Noin kello 2 päivällä tuli lähetti ilmoittaan vihollisen puolelta, että kaikkien on jätettävä aseensa valkoisille ehdottomasti, niin saamme olla rauhassa. Hiljalleen alkoi ammunta vaimentua ja alkoi näkyä saksalaisten etujoukkojen rivejä. Ikäänkuin ystävääni hyvästiksi puristaen heitin kiväärini maahan ja taskuaseeni piiloitin erään kiven alle lähelleni. Tunsin rinnassani hyttävää kylmää. Käteni puristui nyrkkiin ja tietämättäni oli kyynel vierinyt poskelleni. Katselin ympärilleni ja sama epätoivo oli kaikkien kasvoilla. Kastunut oli poski monen ijäkkään urhon, joka oli taistellen saapunut tänne kotoisilta kunnailtaan pitkien ja vaikeiden matkojen takaa. Vakavana seiso rinnallani nuorukainen ennen niin iloinen ja elämänhaluinen valitellen ja itkien. Riveissämme taistellut Punikkityttö pyysi naistoveriltaan naisenvaatteita sydäntäsärkevällä äänellä vaihtakseen miespukineensa naispukuun suojatakseen sillä itseään.

Saapui paikalle saksalaisia korskeita upseereita ratsujen selässä Suomen valkourttia vierellään, ja väsyneen näköisiä sotilaita marssien perässä. Heti paikalle saavuttuaan asetti saksalaiset kuularuiskuja mäkitörmille ja vartiosotilaita kaikkialle. Edellä mainitsemani meidän punaisten valitsemat sovittelijat allekirjoittanut niiden mukana, lähestyivät erästä suomalaista upseeria. Puhuimme asiastamme hänelle, johon tuo ivallisesti vastasi: "Kyllä teidän neuvottelu on pian selvä, kunhan saamme kaikki kuntoon," kääntäen meille selkänsä. Silliaikaa ryöstivät saksalaiset sotilaat miehiltä rahat ja kellot vieläpä kengat jalasta uhaten revolverilla, joka uskalsi vähänkin vastustella. Eipä jäänyt rauhaan vaimot enempää kuin lapsetkaan. Niinpä eräs sotilas ryösti erään vaimon sormesta vihkisormuksenkin aivan silmiäni edessä. Samoin erään pienen noin

4 v. tyttölapsen kädestä otti voileivän, jonka äitinsä juuri oli antanut viihdyttääkseen pienokaista. Näitä tekoja olisi paljon, vaan en tahdo jatkaa tälläkertaa, sillä onhan niistä jo paljon kerrottukin ja ehkä historia kertoo tulevina aikoina ja ne jotka olivat mukana, niin niiden mieliin se on piirtynyt unhoittumattomana muistona.

Seuraavina tunteina kokosivat saksalaiset meidät kylän läpi johtavalle tielle antaen määräyksiä mahdollisten karkaamisien varalta. Nyt komennettiin tuo 30 @ 40 tuhatta käsittävä joukko liikkeelle kohti Lahden kaupunkia saksalaisten sotilaiden vartioimina. Näin oli Suomen lahtarit saksalaisten ystäviensä avulla onnistuneet tukahduttamaan työläiset, jotka vaativat oikeuksiaan asekedessä. Tämä Vapunpäivä oli monen viimeinen päivä, jota oli niin kauniina edellisinä vuosina juhlinut tälläkin ympäristöllä. Mutta vielä kaameampi oli päivä niille onnettomille toveri-urhoille, jotka makasivat haavoittuneina kylän työläismökkien ja talojen permannoilla. Ja vielä

lisäksi jälkipäivinä saivat kärsiä verenhimoisten shakaalien räkkäyksen kuvaamattomat kidutukset ja tuskat, joita nuo ihmishaamua kantavat hyenat käyttivät seuraavina päivinä hyväkseen, joista sittemmin Vankileirillä ollessani kuulin tovereiltani.

Mutta Suomen Työväenluokkaa ei voinut porvarien raakuus maahan vajottaa. Se elää vielä. Se elää kostaakseen. Sorakuoppien reunoilla ja urhojensa haudoilla näkee kulkija usein joukon. Se joukko valvoo, se vannoo hiljaa kosta rääkättyjen veljiensä haudoilla. Ja kosto on tuleva. Se tulee kuin kevät talven jälkern. Sitä ei voi estää nykyinen Suomen Ohrana järjestelmä, eikä lakien ankaruus. Ja tuon tietävät Suomen porvarit, Siksi se käyttääkin kaikki keinonsa työväenluokkaa vastaan. Vaan Suomen työväki tietää, että maailman työläiset heräävät kaikkialla. Ja ovat varmoja siitä, että he voittavat vielä kerran oikeutensa, niin siellä kuin kaikissa maailman maissa.

PYHÄ VALA

Kirj. M. Laurila.

LILJOLLEEN loiskuivat Pohjanlahden laineet rantakiviä vasten, vapauduttuaan talven kahleista.

Leuto tuuli puhalteli ylitse ulapan, muistuttaen yksinäiselle rannalla istujalle entisiä rakkaita, samalla haikeitakin muistoja. Mutta ympäristön yksitoikkoisuus sotkeutuen näihin entisiin tapahtumiin, sai vieläkin kamalamman kuvan hänen tulevaisuutensa taivaalla. — Keväisen pohjolan auringon heleä loisto ei paljoakaan lämpöä voinut säteillään tunkea tuon pakoon pyrkivän värisevän kulkurin ennen aikaansa hyytyneeseen sähköyvään vereen.

Tuuli yltyy. Ilta hiljalleen lähenee, mutta istuja edelleen tuijottaa laskevaan auringon, joka viimeisiä sammuvia säteitään lähettää yli matalan mäen rauhattomille mutta lempeän näköisille laineille.

Kuka on tuo yksinäinen muukalainen joka ajatuksiinsa vaipuneena, pää nyrkkiin puristettujen käsien varassa, hartiat tuon tuostakin suonenvedon tapaisesti nytkähdellen, istuu ja tuijottaa jonnekin etäisyyteen? Minne hän tuolla tavalla tähtääkään? Ohikulkijat epäillen pudistavat päätään. Itsemurhaa hautonee ehkä mielessään. Sitä se ehkä lienee. Onneton rakkaus, ehkä.

Kukaan ei kuitenkaan todellista syytä tiedä.

Itse istuja yksin sen käsittää. Ei ole hän onnetoman rakkauden uhri — mikä itsemurhaa mielessään hautoi ja sen takia yksinäisyyteen olisi hiipinyt. Ei ole hän isänmaansa petturi, vaikka häntä sellaisena vainotaan. Hän on luokkansa uskollinen soturi, mikä pelkäämättömänä ryntäsi päin kiivaintakin luotituiskua, koettaessaan luoda yhdessä toisten kanssa sellaista yhteiskuntaa, missä ei tunneta riistäjiä eikä riistettäviä, missä ei ole vainoojia, eikä vainotavia. He siinä kuitenkin epäonnistuivat.

Hirvittävien kärsimysten kaikkein kamalimmat näöt nähtyään onnistui hänenkin päästä pakoon verta tippuvien kynsien ulotteesta. Julma verikoira — valkoinen hirtta — vainosi häntä aina rajalle asti, mutta mitkään lunnaat, joita hänen päästään oli tarjottu, eivät antaneet oikeutta tunkeutua tälle alueelle ja salvata inhoittavaan komeeroon, josta jonakin yönä olisi kuljetettu metsän laitaan teloitettavaksi, niinkuin hänen parhain toverinsakin, Annikki, punaisen ristin rohkein jäsen yhtenä muiden joukossa. Pää mäsäksi ammuttuna löysi hän morsiamensa metsästä, kauheasti raadeltuna.